

BARNEOMBUDET

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref: Vår ref: Saksbeh: Arkivkode: Dato:
   10/01832-2   Frøydis Heyerdahl   008;O;KRI   30.1.2011

Høring - utvidet straffansvar ved internasjonal barnebortføring (201002072)

Barneombudet viser til deres høringsnotat der det foreslås utvidet straffeansvar ved internasjonal barnebortføring.

Barneombudet støtter forslaget om utvidet straffeansvar for barnebortføring til utlandet.

Bortføring av barn til utlandet er svært alvorlig og Ombudet ser med bekymring at antall saker har økt sterkt de siste årene. Det er av stor betydning at norske myndigheter gjør det som er mulig for å hindre at barn urettmessig tas med til utlandet av den ene forelderen og dermed forhindres i å opprettholde kontakt med gjenværende forelder i Norge. Å straffesanksjonere denne typen handlinger er ett av flere virkemidler myndighetene kan benytte.

I dag er det kun straffbart dersom et barn blir bortført fra den som har omsorg for barnet, her betyr det den som har barnet boende fast hos seg. Det innebærer at dersom et barn bortføres fra den som har samværsrett eller en ordning med delt bosted er det ulovlig, men ikke straffbart.

Det følger av barnekonvensjonen artikkel 9 nr. 3 at barn har rett til direkte kontakt og personlig forbindelse med begge foreldrene så sant det er det beste for barnet. En bortføring til utlandet kan være svært dramatisk og innebærer ofte et hinder for kontakt med den andre forelderen, uavhengig av hvem som tar med seg barnet. Dagens forskjell i regelverk avhengig av hvem som bortfører barnet synes kunstig og ikke i tråd med myndighetenes forpliktelse til å legge til rette for at barnet skal kunne opprettholde kontakt med begge foreldrene.

Barneombudet støtter derfor at det innføres en utvidelse av straffebestemmelsen slik at også bortføring til utlandet fra samværsforelder og unndragelser fra forelder med delt bosted omfattes.

Departementet ber i høringsnotatet om en tilbakemelding på om straffeansvaret bør knyttes opp til bortføring fra en som har foreldreansvar, eller om det også bør stilles krav om at det må ha vært en kontakt mellom denne forelderen og barnet.

Barneombudet er enig i departementets vurdering av at det først og fremst er barnets interesse i å ha samvær og kontakt med begge foreldrene som trenger strafferettslig beskyttelse. Ombudet mener imidlertid at forslaget er for uklart. I den foreslåtte ordlyden brukes begrepet ”*har samværsrett med barnet*”, mens i høringsnotatet står det at det er ”*en forutsetning at samværet rent faktisk er eller vil bli utøvd*”. Dette er ikke nødvendigvis sammenfallende da det i en god del tilfeller vil være forskjell på den samværsretten som er avtalt og hva som rent faktisk gjennomføres.

Barneombudet mener at et krav til en viss kontakt/samvær vil kunne møte på utfordringer i praksis. Høringsnotatet drøfter ikke hva som skal til for at det anses å være tilstrekkelig kontakt. Hva hvis det for en periode har vært mindre samvær enn samværsavtalen tilsier? Er det nok med samvær noen ganger i året, og hva med telefonkontakt? Da mange foreldre avtaler samvær muntlig vil det også kunne være vanskelig for den gjenværende forelderen å bevise at det foreligger en avtale om samvær. Og ikke minst, hvordan forholder man seg til at den forelderen som har barnet boende fast hos seg hindrer at et avtalt samvær gjennomføres?

Det er dessuten Barneombudets inntrykk at en del samværsforeldre unngår å gå til sak for å få gjenopptatt samvær med barnet for å holde konfliktnivået nede av hensyn til barnet. Man håper i stedet at man over tid vil få i gang en dialog som kan gjøre at kontakten gjenopprettes. Manglende samvær behøver altså ikke være et uttrykk for manglende ønske om kontakt med barnet, og trenger heller ikke å bety at barnet ikke ønsker å ha kontakt med vedkommende forelder.

På bakgrunn av ovennevnte mener Barneombudet det er ryddigst at det kun stilles krav om at gjenværende forelder har foreldreansvar. Det vil være lettere å forholde seg til både for myndighetene og partene i saken. Dersom det også skal stilles krav om samværsrett med barnet, bør det begrenses til at det kan godtgjøres at det er avtalt samvær, og ikke stilles krav om at samværet faktisk gjennomføres.

Dersom det stilles krav om at det foreligger en samværsrett

Departementet påpeker at det kan tenkes tilfeller der bortføringen skjer samtidig med flytting eller rett i etterkant av et samlivsbrudd, og at samvær (ennå) ikke er avtalt eller kommet i gang. Det foreslås at straffeansvaret også skal gjelde der det reises sak om samvær eller fast bosted i forbindelse med samlivsbruddet, med en frist på 6 måneder. Høringsnotatet tar ikke opp de tilfeller at samvær nektes etter at samværsordningen har fungert en stund.

Det vil være uheldig å sette et krav om at det må ha vært reist sak innen et visst tidsrom fra da vedkommende bodde sammen med barnet da det kan være lenge siden. **Hvis man skal settes en tidsfrist, bør det være fra da barnet antas å ha blitt tatt med ut av landet og fristen bør være vesentlig lenger enn 6 måneder, da det kan ta tid å områ seg i en slik situasjon.**

Rettsstridsreservasjon

Barneombudet ser at det kan oppstå tilfeller der det synes urimelig å straffesanksjonere en flytting til utlandet, særlig hvis man legger opp til at det kun stilles krav om at gjenværende forelder har foreldreansvar. Det kan for eksempel være at en gjenværende forelder ikke har vist interesse for barnet, men vil nekte å samtykke til utenlandsflytting for å trakassere en tidligere partner.

Man kan også tenke seg at barnet kan ha et klart ønske om å flytte til utlandet med den ene forelderen. Barneombudet savner at man i høringsnotatet drøfter hvordan barnets mening skal spille inn i hvorvidt flyttingen til utlandet skal anses å være straffbar. Det følger av barnekonvensjonen artikkel 12 at barn har rett til å si sin mening og at deres mening skal tillegges vekt i tråd med barnets alder og modenhet. Av praktiske grunner kan det være vanskelig å innhente barnets synspunkt i disse sakene. Man kan likevel se for seg at det i noen tilfeller vil være mulig å høre hva barnet mener. I så fall bør barnets holdning til flyttingen til utlandet kunne ha betydning i vurderingen av om handlingen skal anses å være straffbar. Det vises i denne sammenheng også til barnekonvensjonen artikkel 3 om at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle handlinger som vedrører barn.

Barneombudet har ikke grunnlag for å si hvorvidt det bør stå "ulovlig" eller "uberettiget" i bestemmelsen, men er opptatt av at det i tilstrekkelig grad tas høyde for barnets mening i vurderingen og at det ikke alltid vil være det beste for barnet at flyttingen straffesanksjoneres.

Med vennlig hilsen

Reidar Hjermann
barneombud

for Gunn Karin Aase
Frøydis Heyerdahl
seniorrådgiver